

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC CUỐI HỌC KỲ II

Năm học 2023-2024

NGŨ VĂN 8

Đề 1

Đọc đoạn trích sau và trả lời các câu hỏi:

Khi nói đến ước mơ của mỗi người thì điều đầu tiên cần phải xác định đó không phải là những mong ước viển vông mà chính là mục đích con người đặt ra và cố gắng phấn đấu để đạt đến trong cuộc đời mình.

Đồng thời một yếu tố cũng hết sức quan trọng là cần phải xác định cách thức để đạt được mục đích đó, bởi không ai trong cuộc đời này lại không muốn đạt đến một điều gì đó. Sự khác biệt chính là ở phương thức thực hiện, cách thức đạt đến ước mơ của mỗi người và điều này sẽ quyết định "đẳng cấp" về nhân cách của mỗi người.

Có người đi đến ước mơ của mình bằng cách trung thực và trong sáng thông qua những nỗ lực tự thân tột cùng. Đây là những người có lòng tự trọng cao và biết dựa vào sức của chính mình, tin vào khả năng của chính mình và sự công bằng của xã hội. Đối với họ, mục tiêu chưa chắc là điều họ quan tâm, cái họ quan tâm hơn chính là phương thế để đạt đến mục tiêu trong cuộc sống.

Chính vì vậy họ là những người không bao giờ chấp nhận sống trong thân phận "tầm gửi", trở thành công cụ trong tay người khác hay giao phó tương lai của mình cho người khác. Sở dĩ như thế là bởi họ chỉ tự hào với những gì do chính bản thân họ làm ra và đạt đến, đồng thời cũng là những người xem phương tiện quan trọng như mục tiêu của cuộc đời mình.

(Nguồn: Lê Minh Tiến, Đẳng cấp về nhân cách, <http://tuoitre.vn>)

Câu 1: Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích trên.

Câu 2: Theo tác giả, điều gì sẽ quyết định "đẳng cấp" về nhân cách của mỗi người?

Câu 3: Vì sao tác giả cho rằng: những người không bao giờ chấp nhận sống trong thân phận "tầm gửi" chỉ tự hào với những gì do chính bản thân họ làm ra và đạt đến.

Câu 4: Từ đoạn trích trên, hãy rút ra bài học có ý nghĩa nhất đối với em ?

Gợi ý đáp án

Câu 1:

Phương thức biểu đạt chính: Nghị luận

Câu 2:

Điều sẽ quyết định "đẳng cấp" về nhân cách của mỗi người là: phương thức thực hiện, cách thức đạt đến ước mơ của mỗi người

Câu 3:

Những người không bao giờ chấp nhận sống trong thân phận "tầm gửi" chỉ tự hào với những gì do chính bản thân họ làm ra và đạt đến. Tác giả nói như vậy vì:

"Tầm gửi" là lối sống dựa dẫm vào người khác, là những người kém bản lĩnh, bất tài.

Những người không bao giờ chấp nhận sống trong thân phận "tầm gửi" là những người có lòng tự trọng, có ý thức về giá trị bản thân, luôn nỗ lực vươn lên để đạt được mục đích.

Câu 4:**Rút ra bài học:**

- Nỗ lực thực hiện ước mơ bằng chính khát vọng và khả năng của bản thân.
- Tự tin, tự trọng làm nên giá trị con người.

Học sinh lựa chọn thông điệp phù hợp với bản thân và lí giải.

Đề 2**Đọc bài thơ sau và trả lời các câu hỏi:**

Tôi hỏi đất:

- Đất sống với đất như thế nào?

- Chúng tôi tôn cao nhau.

Tôi hỏi nước:

- Nước sống với nước như thế nào ?

- Chúng tôi làm đầy nhau.

Tôi hỏi cỏ:

- Cỏ sống với cỏ như thế nào?

- Chúng tôi đan vào nhau

Làm nên những chân trời.

Tôi hỏi người:

- Người sống với người như thế nào?

Tôi hỏi người:

- Người sống với người như thế nào?

Tôi hỏi người:

- Người sống với người như thế nào?

(Hữu Thỉnh, Trích Thư mùa đông, NXB Hội Nhà văn, 1994)

Câu 1 : Xác định thể thơ .

Câu 2 : Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ được tác giả sử dụng ở sáu dòng thơ cuối bài.

Câu 3 : Tại sao khi nhân vật trữ tình hỏi đất, nước, cỏ đều nhận được trả lời, còn khi hỏi người lại không nhận được câu trả lời? Nếu được hỏi: "Người sống với người như thế nào?", em sẽ trả lời ra sao? (Trình bày khoảng 5 đến 7 câu).

Đáp án**Câu 1:**

Bài thơ viết theo thể thơ tự do.

Câu 2:

Biện pháp tu từ: điệp cấu trúc (Tôi hỏi người:/Người sống với người như thế nào?) và câu hỏi tu từ (Người sống với người như thế nào?).

Tác dụng: Qua hình thức nghệ thuật này, tác giả nhắc nhở mọi người tự nhận thức lại, tự nhìn lại mình để có cách "sống với nhau" cho phù hợp,...

Câu 3:**- Gợi ý đoạn văn:**

Người không trả lời được câu hỏi là do cách mỗi cá nhân đối xử với người khác có sự khác nhau, có tốt, có xấu, có lạnh lùng vô cảm,... và những hành động xấu vẫn xảy ra hằng ngày,...

Bài học: chúng ta cần nhìn nhận lại cách sống, cách đối xử với mọi người xung quanh của mình, hướng đến những điều tốt đẹp, yêu thương, chan hòa.

ĐỀ 3**Đọc đoạn thơ sau và thực hiện các yêu cầu ở dưới:**

“Em là ai? Cô gái hay nàng tiên
Em có tuổi hay không có tuổi
Mái tóc em đây hay là mây là suối
Đôi mắt em nhìn hay chớp lửa đêm giông
Thịt da em hay là sắt là đồng?

Cho tôi hôn bàn chân em lạnh ngắt
Cho tôi nâng bàn tay em nắm chặt
Ôi bàn tay như đôi lá còn xanh
Trên mình em đau đớn cả thân cành!

Tĩnh lại em ơi, qua rồi cơn ác mộng
Em đã sống lại rồi, em đã sống!
Điện giật, dùi đâm, dao cắt, lửa nung
Không giết được em, người con gái anh hùng!”

(Trích trong bài thơ “Người con gái Việt Nam” - Tố Hữu, nguồn: <https://www.thivien.net/T%E1%BB%91>)

Câu 1: Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn thơ trên.

Câu 2: Nêu nội dung chính của đoạn thơ trên

Câu 3: Tìm các thành phần biệt lập trong đoạn thơ sau:

“Tĩnh lại em ơi, qua rồi cơn ác mộng
Em đã sống lại rồi, em đã sống!
Điện giật, dùi đâm, dao cắt, lửa nung
Không giết được em, người con gái anh hùng!”

Câu 4: Chỉ ra và nêu tác dụng của một phép tu từ trong hai câu thơ sau:

“Cho tôi hôn bàn chân em lạnh ngắt
Cho tôi nâng bàn tay em nắm chặt”

Gợi ý đáp án**Câu 1 :**

Phương thức biểu đạt chính: biểu cảm

Câu 2:

Nêu nội dung chính của bài thơ: ca ngợi lòng dũng cảm, yêu nước của người con gái Việt Nam.

Câu 3 :

Thành phần biệt lập trong đoạn thơ trên:

-Thành phần gọi đáp: *em ơi*

-Thành phần phụ chú: *người con gái anh hùng*

Câu 4:

Hãy chỉ ra và nêu tác dụng của một biện pháp tu từ trong câu thơ :

*Biện pháp điệp ngữ: “*Cho tôi*”

(Hoặc HS chỉ ra phép tu từ: điệp cấu trúc)

-Tác dụng: Nhấn mạnh tình yêu, sự cảm phục, ngưỡng mộ của tác giả với người con gái Việt Nam.

ĐỀ 4

Đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi:

Câu chuyện của hai hạt mầm

Có hai hạt mầm nằm cạnh nhau trên một mảnh đất màu mỡ. Hạt mầm thứ nhất nói:

- Tôi muốn lớn lên thật nhanh. Tôi muốn bén rễ sâu xuống lòng đất và đâm chồi nảy lộc xuyên qua lớp đất cứng phía trên.. Tôi muốn nở ra những cánh hoa dịu dàng như dấu hiệu chào đón mùa xuân.. Tôi muốn cảm nhận sự ấm áp của ánh mặt trời và thưởng thức những giọt sương mai đọng trên cành lá. Và rồi hạt mầm mọc lên.

Hạt mầm thứ hai bảo:

- Tôi sợ lắm. Nếu bén những nhánh rễ vào lòng đất sâu bên dưới, tôi không biết sẽ gặp phải điều gì ở nơi tôi tắm đó. Và giả như những chồi non của tôi có mọc ra, đám côn trùng sẽ kéo đến và nuốt ngay lấy chúng. Một ngày nào đó, nếu những bông hoa của tôi có thể nở ra được thì bọn trẻ con cũng sẽ vặt lấy mà đùa nghịch thôi. Không, tốt hơn hết là tôi nên nằm ở đây cho đến khi cảm thấy thật an toàn đã. Và rồi hạt mầm nằm im và chờ đợi.

Một ngày nọ, một chú gà đi loang quanh trong vườn tìm thức ăn, thấy hạt mầm nằm lạc lõng trên mặt đất bèn mổ ngay lập tức.

Trong cuộc sống sẽ luôn có những cơ hội cho những ai dám chấp nhận mạo hiểm, trải nghiệm những thử thách, mạnh dạn vượt qua những khuôn khổ lối mòn để bước lên những con đường mới.

(Theo Hạt giống tâm hồn, Firsrt New và NXB Tổng hợp TP.HCM)

Câu 1: Phương thức biểu đạt chính của văn bản trên là gì?

Câu 2: Nêu nội dung chính của văn bản trên

Câu 3: Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp nghệ thuật trong lời nói của hạt mầm thứ nhất.

Câu 4: Chỉ ra sự khác nhau về quan điểm sống được thể hiện trong lời nói của hai hạt mầm.

Câu 5 . Thông điệp được tác giả gửi gắm trong câu chuyện trên?

Câu 6 . Nếu được lựa chọn, em sẽ là hạt giống nào? Giải thích lí do của lựa chọn đó ?

ĐÁP ÁN

Câu 1: Phương thức biểu đạt chính của văn bản trên là gì?

- Tự sự.

Câu 2: Nêu nội dung chính của văn bản trên

- Qua câu chuyện về hai hạt mầm nằm trên mảnh đất màu mỡ, văn bản muốn khẳng định ý nghĩa của lối sống biết mơ ước, muốn cống hiến, dám đương đầu với thử thách để có cuộc sống tươi đẹp.

Câu 3: Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp nghệ thuật trong lời nói của hạt mầm thứ nhất.

- Biện pháp điệp ngữ "tôi muốn"

→ Nhằm gây sự chú ý, khẳng định, nhấn mạnh và diễn tả những khát khao, mong mơ của hạt mầm thứ nhất.

- Liệt kê: Muốn lớn lên thật nhanh, muốn bén rễ sâu xuống lòng đất; đâm chồi nảy lộc xuyên qua lớp đất cứng phía trên; muốn nở ra những cánh hoa dịu dàng như dấu hiệu chào đón mùa xuân; muốn cảm nhận sự ấm áp của ánh mặt trời và thưởng thức những giọt sương mai đọng trên cành lá.

→ tác dụng: Giúp tăng hiệu quả diễn đạt; nhằm diễn tả các khía cạnh mong muốn được đầy đủ, rõ ràng, chi tiết hơn đến với người đọc, người nghe;

- Nhân hóa: Sự vật (hạt mầm) biết trò chuyện, xưng hô như người (tôi), biết bộc lộ suy nghĩ như người

(muốn)

→ Tác dụng: Giúp sự vật hiện lên sống động, gợi hình, gợi cảm; đồng thời nhấn mạnh, diễn tả khao khát của hạt mầm thứ nhất; gợi lối sống cống hiến, đam mê hành động.

Câu 4: Chỉ ra sự khác nhau về quan điểm sống được thể hiện trong lời nói của hai hạt mầm.

- Hạt mầm thứ nhất: Có cách sống khát khao cống hiến, đam mê hành động, đầy mơ ước, khát khao vươn tới những điều tốt đẹp, không sợ đương đầu với thử thách.

- Hạt mầm thứ hai: Có cách sống an toàn, sống hèn nhát, thụ động, luôn sợ hãi, chỉ thích an phận thủ thường.

Câu 5:

Thông điệp :

+ Hãy luôn tự mình đứng lên

+ Đừng sợ điều gì

+ Vì những điều ấy sẽ giúp ta thành công trong cuộc sống